

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Muži 28. října

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_205
Datum vytvoření:	9. 8. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovední
Tematická oblast:	Politická situace 1. republiky a její čelní představitelé
Anotace:	Žákyně a žáci se seznámí s okolnostmi vzniku ČSR a předními představiteli československé politické reprezentace

Muži 28. října

- ❖ dne 28. října 1918 zahájila v Ženevě **delegace Národního výboru vedená Karlem Kramářem jednání s představitelem protirakouského zahraničního odboje Edvardem Benešem o vytvoření a podobě samostatného československého státu**
- ❖ téhož dne, kolem 9. hodiny ranní, se vydali **Antonín Švehla a František Soukup** jménem Národního výboru **převzít Obilní ústav v Praze**, aby zabránili odvozu obilí na frontu
- ❖ když se Švehla a Soukup vypravili převzít Obilní ústav, narazili na Václavském náměstí na shluk lidí, který četl **nótu ministra zahraničí Gyuly Andrásyho o tom, že mocnářství přijímá nabídnuté podmínky a hodlá jednat o míru**
- ❖ **lidé si nótu vyložili mylně jako kapitulaci - stačilo málo a v Praze začal převrat**
- ❖ lid táhl od úřadu k úřadu, strhával výsostná označení Rakouska-Uherska a německé nápisy na veřejných místech
- ❖ **socialisté František Soukup a Jiří Stříbrný** pronesli projevy ohlašující pád monarchie a svobodu, a ještě dříve než se mohla situace zvrhnout v rabování, drancování a bezuzdné ničení německých obchodů, vyslali Jiří Stříbrný s náčelníkem Sokola Josefem Scheinerem pohotově do ulic kapely, aby vyhrávaly sokolské pochody, které měly navodit patřičné veselí a atmosféru
- ❖ **skupina ve složení Antonín Švehla, Alois Rašín, Jiří Stříbrný a František Soukup začala ihned jednat**
- ❖ dorazili na Zemské místodržitelství na Malé Straně (nejvyšší státní úřad v zemi), kde je však přivítal pouze vicemístodržitel – po krátké diskusi vzal na vědomí, že Národní výbor československý převzal odpovědnost za klid a pořádek v zemi a podal o událostech zprávu do Vídně
- ❖ odpoledne se sešli **všichni členové Národního výboru vydali svolání Lide československý!**, v němž ohlásili národu, že „Stát československý vstoupil v řadu samostatných kulturních států světa“
- ❖ dalším krokem Národního výboru bylo projednání návrhu prvního zákona státu
- ❖ mezitím se do Prahy dostavil **Vavro Šrobár**, jeden z největších slovenských politiků a bojovníků za samostatný československý stát, a první československý zákon jako pátý spolupodepsal

Lide československý!

Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešním dnem v řadu samostatných kulturních států světa. Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako oprávněný a zodpovědný činitel do svých rukou správu Tvého státu.

Lide československý!

Vše, co podnikáš, podnikáš jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů. Novým činem v této chvíli zahajují se nové a bohaté a slavné dějiny Tvé. Nezklaheš očekávání celého kulturního světa, který s žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelných výkonech československých legií na západním bojišti a v Sibiři. Celý svět sleduje Tvůj krok do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachováš štít čistý, jako jej zachovalo Tvé národní vojsko - československé legie. Nezapomínej národní kázně a bud si stále vědom, že jsi občanem nového státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi. Na počátku velkého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojné velké už chvíle nynější. Naši osvoboditelé Masaryk a Wilson nesmí být zklamání ve svém přesvědčení, že dobyli svobodu národu, který dovede sám sobě vládnout. Ni jediným rušivým činem nesmí býti zkaleny velké okamžiky, ni jediný z Vás nesmí se dopustiti ničeho, co by mohlo vrhnout stín na čisté jméno národa, každý z Vás musí bezvýhradně šetřiti všeho, co jiným je svato. Svobody osobní a majetku soukromého nesmí býti dotčeno.

Dbejte bezvýhradně rozkazů Národního výboru!

Antonín Švehla

Politika je pravé umění, větší než sochařství. Hlína a kámen se nebrání, ale já musím brát do rukou tu křečkovitou lidskou náтуру a hníst ji, modelovat ji. – A ona se vzpouzí, prská, škrábe: musím ji hladit i škrtit, abych ji mohl zformovat. – Co z ní chci udělat? Stát!

- ❖ 15. dubna 1873 Hostivař (dnes součást Prahy) – 12. prosince 1933 Praha
- ❖ **byl československý politik, předseda tří československých vlád, předseda agrární strany a hostivařský statkář**
- ❖ narodil se v selské rodině a po smrti svého otce převzal rodinné hospodářství
- ❖ **již před 1. světovou válkou působil jako poslanec českého zemského sněmu a člen agrární strany**
- ❖ během 1. světové války byl **jedním z vůdčích představitelů domácího odboje**
- ❖ účastnil se činnosti Českého svazu, od roku 1917 byl **v popředí Maffie** a od července 1918 stál **v čele Národního výboru**
- ❖ Švehla byl znám jako **schopný politik a mistr kompromisu**
- ❖ na rozdíl od většiny významných politiků své doby neměl akademické vzdělání, své znalosti získal **samostudiem a vynikal v řešení praktických politických otázek**
- ❖ **podle vzpomínek Josefa Charváta se po jeho smrti našla v jeho psacím stole značná suma peněz (zřejmě za období, kdy byl ve funkci premiéra), neboť Švehla, kterého peníze nikdy nezajímaly (živil ho statek, obhospodařovaný jeho manželkou a dcerou), vždy strčil výplatu do šuplíku a hned nato na ní zapomněl**
- ❖ **první pomník v Československé republice Antonínu Švehlovi byl odhalen 14. července 1929 v Dlouhé Loučce u Uničova na Olomoucku**

Agrární strana

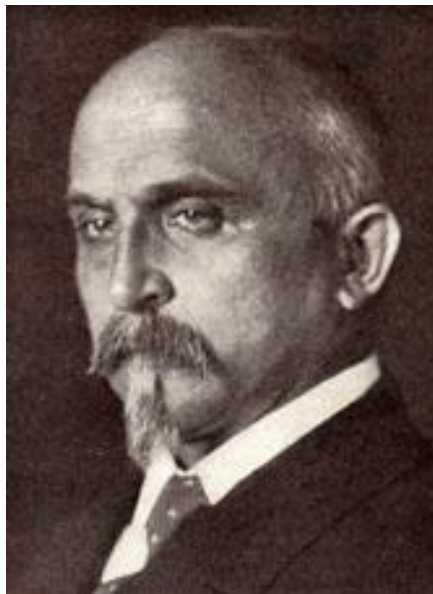
byla strana hájící zájmy českého venkova a zemědělců. Česká strana agrární vznikla roku 1899, typickým symbolem byl zelený čtyřlístek. Antonín Švehla byl ve vedení strany v letech 1909 – 1933.

Maffie

byl hlavní orgán českého domácího odboje během 1. světové války. Řídil zpravodajskou a konspirační činnost, předávání informací a udržoval spojení se zahraniční sekci. Její činnosti se účastnilo přes 200 osob. Organizace vznikla po odjezdu profesora T. G. Masaryka do zahraničí v prosinci 1914. Při vymýšlení názvu se členové nechali inspirovat sicilskou mafií.

Alois Rašín

**Ono je to těžké. Kde hrozí bída, tam hrozí socialismus.
A kde hrozí socialismus, tam hrozí bída.**

- ❖ 18. října 1867 Nechanice (nedaleko Hradce Králové) – 18. února 1923 Praha
- ❖ **československý politik a ekonom, účastník protihabsburského odboje, první československý ministr financí a funkcionář Československé národní demokracie**
- ❖ **smrtelně zraněn při atentátu v roce 1923**
- ❖ narodil se jako deváté dítě Františka a Františky Rašínových
- ❖ otec pracoval jako pekař a rolník
- ❖ jako nejnadanější ze sourozenců studoval na gymnázium - maturitu složil v roce 1886
- ❖ po maturitě začal studovat v Praze na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy, odkud však ze zdravotních důvodů **přestoupil na Právnickou fakultu UK – studia úspěšně zakončil v roce 1891**
- ❖ v roce 1900 založil **vlastní advokátní kancelář**
- ❖ v roce 1911 se **stal poslancem Říšské rady** (parlament pro Předlitavsko – tj. pro Rakousko, Čechy, Moravu, Slezsko)
- ❖ po vypuknutí 1. světové války se **aktivně zapojil do odboje jako člen organizace Maffie**
- ❖ **roku 1915 byl zatčen a odsouzen k trestu smrti pro velezradu a vyzvědačství podle svědků vynesení rozsudku přijal velmi statečně**
- ❖ **před popravou jej zachránil nástup císaře Karla I. na rakousko-uherský trůn v roce 1916**
- ❖ trest byl mu nejprve zmírněn na 10 let a červenci 1917 byl Alois Rašín spolu s dalšími odsouzenými amnestován - již během procesu se stal v očích české veřejnosti národním hrdinou
- ❖ po návratu z vězení se Rašín okamžitě aktivně zapojil do politického života
- ❖ **stal se autorem textu 1. československého zákona**
- ❖ **jako ministr financí měl zásadní podíl na stabilizaci a znovuoobnově ekonomického systému**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Slavný švagr

12. září roku 1899 se oženil s Karlou Janskou, dívkou z pražské vlastenecké rodiny. Jedním z jejích bratří byl MUDr. Jan Janský, pozdější objevitel krevních skupin. Manželka byla Rašínovi vždy velkou oporou. Ze šťastného manželství se narodily tři děti - synové Ladislav (zemřel v březnu 1945 v nacistické věznici ve Frankfurtu n. Mohanem) a Miroslav a dcera Ludmila.

Oběť atentátu

5. ledna 1923 ráno byl Alois Rašín u svého bydliště v Žitné ulici v Praze střelen do zad. Pachatelem atentátu byl devatenáctiletý anarchokomunista Josef Šoupal, který si za tento čin odpykal 18 let vězení. Rašínův zdravotní stav byl podle lékařů beznadějný - kulka ho zasáhla do jedenáctého obrátle, v němž uvízla. Poranění míchy způsobilo úplné ochrnutí dolních končetin a těžké poruchy střev a močového měchýře; po šesti týdnech nesnesitelného utrpení došlo k infekci mozkomíšního moku, k bakteriální sněti a sepsi. 18. února ráno Rašín zemřel. Jednou z jeho posledních starostí bylo, zda atentát nesouvisí s jeho sporem s legionářskými představiteli, což by podle něj bylo tragickým nedorozuměním. V reakci na jeho smrt byl přijat zákon na ochranu republiky.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Použité zdroje

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Anton%C3%ADn_%C5%A0vehla.jpg. [online]. [cit. 2013-08-09].

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alois_Ra%C5%A1%C3%ADn.jpg. [online]. [cit. 2013-08-09].

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:20_Korun_1926_Reverse.jpg. [online]. [cit. 2013-08-09].

<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2012/7/muzi-rijna-1918/>. [online]. [cit. 2013-08-09].

KOSATÍK P. Čeští demokraté : 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2307-8.

KUČERA R. Muži října 1918. Osudy aktérů vzniku Republiky Československé. 1. vyd. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2011. ISBN 978-80-86495-80-4.